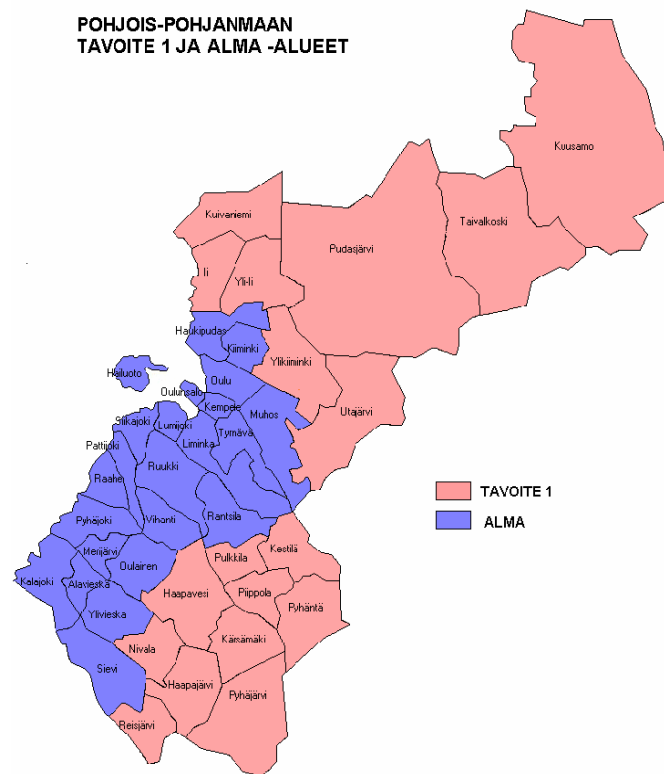

LAATUTREENI –hanke

Maatilayrityksen laadunkehittämisohjelma

Loppuraportti
Alueellinen maaseutuohjelma
4/2005-2/2006

SISÄLLYS

1 HANKKEEN YHTEYSTIEDOT	3
2 HANKKEEN TAUSTA JA LÄHTÖKOHDAT	4
2.1. Hankkeen tausta ja tarkoitus	4
2.2. Hankkeen kohderyhmä	5
3 HANKKEEN TAVOITTEET	5
3.1. Määrälliset tavoitteet	5
3.2. Hankkeen rahoitus	6
4 HANKKEEN TULOKSET	7
4.1. Hankkeen toiminta-aika	7
4.2. Laatuvalmennus	7
4.3. Teemapäivät	8
4.4. Rakentajavalmennus	9
5 HANKKEEN KUSTANNUKSET AJALLA 2005 – 2/2006	10
6 HANKKEEN TIEDOTUSTOIMINTA	10
7 POHDINTA	11
8 TULEVAISUUDEN NÄKYMIÄ	12

1 HANKKEEN YHTEYSTIEDOT

Hankkeen nimi	Laatutreeni –maatilayrityksen laadunkehittämisohjelma
Diaarinumero	3567/3514-2004
Hankenumero	18585
Toiminta-aika	04.04.2005 – 28.02.2006
Ohjelma	Alueellinen maaseutuohjelma
Toimintalinja	Maa- ja metsätalouden kehittäminen
Toimenpide	Koulutus (c)
Alatoimenpide	Muu koulutus
Hankehallinnoija	ProAgria Oulun Maaseutukeskus ry
Vastuhenkilö	Nuolioja Vesa, johtaja
Projektipäällikkö	Kati Pennanen
Ohjausryhmä	Kukkonen Kukka, Pohjois-Pohjanmaan TE –keskus Nuolioja Vesa, ProAgria Oulun Maaseutukeskus Huotari Virpi, ProAgria Oulun Maaseutukeskus Tyhtilä Matti, MTK-Pohjois-Pohjanmaan Liitto Nisula Markku, Pohjois-Pohjanmaan Hevosjalostusliitto Kontio Eija, Osuuskunta Pohjolan Maito Väänänen Pentti, Kuusamon Osuusmeijeri Karjalainen Pertti, A-tuottajat, Karsikas Tomi 8/2005 saakka Isohanni Ari, Pouttu Oy Kurkela Virpi, kunnaneläinlääkäri Junnikkala Minna, läänineläinlääkäri Tornberg Iris, maatilayrittäjä, Kuusamo Nikula Pekka, Ylivieskan kaupunki Tölli Hannu, Nivala-Haapajärven seutukunta

2 HANKKEEN TAUSTA JA LÄHTÖKOHDAT

2.1. Hankkeen tausta ja tarkoitus

Laatustrategiatyön ulottuvuudet ovat asiakaslähtöisyys, laatujärjestelmä toimintajärjestelmäksi, parhaista käytännöistä oppiminen ja laatutyön jatkuvuuden parantaminen.

Laatustrategiatyön edetessä ja vaikuttavuuden lisääntyessä muuttuvat myös painopisteet. Teollisuus kehittää laatujärjestelmiään toimintajärjestelmien suuntaan. Sillä on vaikutusta myös asiakasvaatimukseen ja laadun kriteereihin. Ympäristövaikutusten hallinnan painoarvo lisääntyy koko ajan. Työhyvinvoinnin merkitys korostuu yksikkökokojen kasvaessa ja sen myötä työn vaatimusten lisääntyessä. Yrityskohtaisen laatutyön tulee sisältää laadunhallinnan ohella ihmisten, ympäristön ja tuotantoeläinten hyvinvointi.

Laatu tarkoittaa hyvän raaka-aineen ja toiminnan hallinnan lisäksi myös hyvää suorituskykyä, tehokkuutta ja kyvykkyyttä omaksua uutta. Yksikään yritys ei voi kehittyä yksin ja vain sisäisen informaation varassa, vaan menestyminen edellyttää vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Parhaista käytännöistä oppiminen, tiedon jakaminen ja verkottuminen ovat tulevaisuuden menestystekijöitä. Benchmarking –toimintaryhmät tuovat uuden, innovatiivisen toimintamallin tiedon jalostamiseen ja jakamiseen yrittäjien kesken.

Teemapäivät toimijoille ja alan yrittäjille tavoittelevat koko alkutuotannon suuntautumista yhä tiiviimmin kansallisen laatustrategiatyön luomaan laatuketjuun. Teemapäivät tuovat uusia näkökulmia maatilayritysten laatujärjestelmien kehittämiseen sekä käytännön työkaluja niiden yhä tehokkaampaan hyödyntämiseen. Toiminnan tavoitteena on myös tuki- ja yhteistyötiimien syntyminen yhä yritysmäisemmin toimivien maatilojen ympärille. Teemapäivien innovatiivisuutta on myös tehokas ydinasiaan pureutuminen koko toimijasektorin voimalla.

Teemapäivien piiriin on Laatu-treeni –hankkeen aikana tavoitteena saada nykyisten maatilojen ja toimijoiden lisäksi myös hevosityrittäjät ja –harrastajat. Tämän uuden kohderyhmän myötä toivotaan maaseutuyrittäjille linkkiä hevostalouden tuomiin uusiin toimintamahdollisuuksiin sekä maaseudun yleistä piristymistä.

Teemapäivien aiheet ovat ajankohtaisia ja viimeisintä alan tietoa sisältäviä. Teemapäivien aihealueita ovat muun muassa ruokinta, eläinten hoito- ja käyttäytyminen, maatalan ympäristöasiat, asiakasvaatimusten täyttävien tuotteiden järkevät tuotantotavat, maatilayrittäjien työterveys- ja turvallisuus, hevostalouden mahdollisuudet ja eläinaineksen parantaminen. Tärkeää on uusimman tiedon ohella jakaa myös ns. perustietoa uusille ja nuorille maatilayrittäjille.

Maatilojen yksikkökoon kasvaessa myös riskit ja vaatimustaso onnistuneen rakennushankkeen läpiviemiseen kasvavat. Tulevaisuus tuo tullessaan yhä suurempia haasteita. Viljelijöillä on selviä vaikeuksia onnistua rakennushankkeissaan mm

hankesuunnittelun laiminlyömisestä, toiminnallisen suunnittelun vähäisyyden, lisääntyvän koneellistumisasteen, rakennuttamisen osaamattomuuden ja tuotannon käynnistämisen suunnittelemattomuuden vuoksi. Panostamista suunnitteluun painottavat myös rakentamisen läpikäyneet viljelijät, sillä suunnittelussa sidotaan noin 80 % kustannuksista. Lainsäädäntö ja eläinystävällisten tuotantomenetelmien kehittäminen vaikuttavat eläintilanormitukseen ja toiminnallisiin ratkaisuihin. Jatkossa edellytetään muun muassa eläinten liikkumavapautta, ulkoilumahdollisuutta ja ryhmäkasvatusta.

Pohjois-Pohjanmaalla on runsaasti korjausrakentamista tarvitsevaa rakennuskantaa niin vanhemmissa kuin uudehkoissakin tuotantorakennuksissa. Eniten puutteita on vasikka- ja nuorkarjatiloihin, joista huomattava osa ei täytä edes voimassa olevan eläinsuojelulain vaatimuksia. Puutteita ilmenee muun muassa alkukasvatusolosuhteissa, osastoinnissa, ilmanvaihdossa, valaistuksessa ja sähköistyksessä. Rakentajat tarvitsevat puolueetonta tietoa ja ratkaisumalleja rakennushankkeensa suunnittelun pohjaksi, oli kysymyksessä uudis-, laajennus- tai korjausrakentaminen.

2.2. Hankkeen kohderyhmä

Laatutreeni –hankkeen kohderyhmänä ovat teollisuuteen, kauppaan ja suoraan kuluttajille raaka-ainetta tuottavat maatilayritykset. Maatilatalouden ympärillä olevista palveluiden tuottajista hankkeen piiriin kuuluvat myös urakoitsijat. Palveluiden tarvitsijoiden joukosta hankkeen kohderyhmään kuuluvat hevostalouden harjoittajat.

3 HANKKEEN TAVOITTEET

3.1. Määrälliset tavoitteet

Laatuvalmennusosion tavoitteena oli laatukouluttaa 20 maatilayritystä ja käynnistää kaksi benchmarking –toimintaryhmää, joilla tavoiteltiin 20 laatujärjestelmätilan verkottumista ja yhteistyötä. Tavoitteena oli myös saada laatujärjestelmätyö yltämään hevostalouteen.

Teemapäiväosion tavoitteena oli kehittää maakunnassa alkanutta laatutyötä ja tehostaa toimintatapoja ja yhteistyötä sille tasolle, että laatutyön jatkuvuus voidaan turvata maakunnassamme. Teemapäiväosion määrällisenä tavoitteena oli perehdyttää 120 tilaa aihekohtaisesti uusimpaan tutkimustietoon ja sen soveltamiseen käytäntöön yrityskohtaisesti. Teemapäiviin liittyy myös syventävät tilakäynnit, joita tarjottiin yrittäjille. Teemapäivät koskivat sekä maatilayrittäjiä, hevostalouden harjoittajia sekä maatilatalouden parissa toimivia asiantuntijoita.

Rakentajavalmennusosiossa tavoitteena oli seurata alan kehitystä niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin ja ensisijaisena tavoitteena oli viedä rakennuskurssien muodossa uusinta puolueetonta tietoutta käytännön tasolle valmentamaan maatilayrittäjiä rakennushankkeeseen. Tilakohtaisena tavoitteena oli ohjata rakennetun ympäristön suunnittelua alkaen pitkän tähtäimen asemakaavallisesta suunnittelusta taloudellisen suunnittelun kautta rakennussuunnitteluun. Rakentajavalmennusosiossa mukana olevat

yrittäjät ohjattiin tarvittaessa hyödyntämään rakentamisen ympärille koottavaa tukitiimiä, jonka tarkoituksena oli olla mukana asiantuntijan ominaisuudessa ratkomassa tilakohtaisesti rakentamishankkeeseen liittyviä ongelmatilanteita. Yleisenä tavoitteena oli kehittää suunnittelua, parantaa suunnitelmien laatua, minimoida epäonnistuvat rakennushankkeet sekä parantaa nuorkarjatilojen tasoa ja tuotantorakennusten toimivuutta vanhenevissa tuotantorakennuksissa. Määrällisenä tavoitteena oli valmentaa ja täsmäkouluttaa uudisrakennushankkeen läpivientiin ja korjausrakentamiseen 20 maatilayritystä.

Hankkeen neljä tärkeintä tavoitetta koko toiminta-ajalla olivat

- 1) lisätä laatutietoisuutta, kehittää maatilayritysten toiminnan laatua kilpailukykykymittareilla mitattuna ja tehostaa verkostoitumista
- 2) tehostaa maatilayritysten johtamista, saada säästöä tuotantokustannuksissa, lisätä kustannustehokkuutta ja suunnitelmallisuutta hankinnoissa
- 3) tehostaa ja kehittää toimintaprosesseja ja suorituskykyä
- 4) parantaa tuotteen ja toiminnan laatua, parantaa riskien hallintaa sekä kehittää neuvonnan menetelmiä ja laatutyökaluja

3.2. Hankkeen rahoitus

Hankkeen rahoitus koko toiminta-ajalla 2005 – 2/2006		
Te-keskus, EU	40 772,70 €	70 %
Te-keskus, valtio	78 147,30 €	
Kunta	16 989,00 €	10 %
Yksityinen rahoitus	33 977,00 €	20 %
Kokonaisrahoitus yhteensä	169 886,00 €	100 %

4 HANKKEEN TULOKSET

4.1. Hankkeen toiminta-aika

Hankkeen toiminta-aika jäi lyhyemmäksi kuin alun perin hankesuunnitelmassa oli aikatauluksi määritelty viivästyneen hankepäätöksen myötä. Alun perin hankkeen oli suunniteltu alkavan joulukuussa vuonna 2004. Tästä syystä hankkeelle asetettujen tavoitteiden täyttäminen vaati paljon resursseja ja onnistumista markkinoinnissa. Lyhyen aikataulun lisäksi haasteellisuutta lisäsivät Pohjois-Pohjanmaan alueella toimivat hankkeet, jotka tarjosivat samankaltaisia koulutuksia maatilayrittäjille.

4.2. Laatuvalmennus

Laatuvalmennus -osion tavoitteena oli kouluttaa 20 maatilayritystä ja koota kaksi benchmarking –toimintaryhmää. Tältä osin tavoitteet saatiin jopa ylitettyä. Alma – alueella järjestettiin kolme laatukurssia, joiden avulla tavoitettiin seitsemän kasvinviljelytilaa, yhdeksän kotieläintilaa sekä neljä hevosyritystä. Kurssien lisäksi työstettiin räätelöity koulutuspaketti, joka saatiin tarjottua kahdelle yritykselle. Näin laatukoulutettuja yrityksiä saatiin yhteensä 22 kappaletta.

Laatuvalmennus –osiossa järjestettiin jo olemassa olevien laatujärjestelmätilojen jatkokoulutustilaisuus, joka järjestettiin Vuokatissa. Yhteistyössä mukana oli ProAgria Pohjois-Savon hallinnoima Etteenpäe –hanke. Jatkokoulutustilaisuudessa käsiteltiin yrittäjän jaksamista arjen keskellä, johtamista ja talousasioita sekä laatujärjestelmätöön kehittämistä eteenpäin. Mukana kolmipäiväisessä tapahtumassa oli kaikkiaan noin 100 henkilöä.

Benchmarking –ryhmien tavoitteena oli koota kaksi ryhmää, joissa olisi kummassakin mukana neljästä kuuteen yritystä. Ryhmien kokoontumiskertoja olisi tullut olla kolmesta kuuteen kertaan aihepiiristä riippuen. Hankkeen aikana koottiin kolme ryhmää, joista yksi liittyi hevosheinän tuotantoon, yksi ruokohelven viljelyyn ja yksi eläinten ruokintaan.

Koska toiminta-aika hankkeella oli todella lyhyt ja vuoden 2005 syyskuu oli hyvin lämmin pitkään, saatiin ryhmät koottua vasta loppuvuodesta. Tästä syystä ryhmien kokoontumiskerrat jäivät tavoitteesta. Ruokohelvi- ja hevosheinäryhmä kokoontuivat hankeaikana vain kerran. Hevosheinäryhmässä mukana olleet yritykset kokivat ryhmätyöskentelyn tarpeelliseksi, joten tästä syystä ryhmä jäi toimimaan myös hankkeen loputtua.

Parhaiten onnistuttiin luomumaitoiloista kootun benchmarking –ryhmän kanssa. Ryhmässä oli mukana neljä aktiivista maatilayritystä. Ryhmässä käsiteltiin muun muassa kotovaraisten valkuaisrehujen tuottamista: rypsin ja herneen luonnonmukaista viljelytekniikkaa ja –mahdollisuuksia Pohjois-Pohjanmaalla sekä rypsin ja herneen tuotantotukia. Ryhmä vieraili kokoontumiskertojen aikana myös yrityksessä, jossa valmistetaan eläinten ruokinnassa käytettäviä laitteita sekä yrityksessä, jossa jatkojalostetaan luomurypsiä. Viimeisessä eli kolmannessa kokoontumisessa päästiin testaamaan myös nykytekniikkaa. Koska asiantuntijoita ei välttämättä ole taloudellisesti

järkevää kutsua koulutuksiin yhden taikka kahden tunnin luennon takia, kokeiltiin varsin hyvällä menestyksellä videoneuvottelua. Näin toivottu luennoitsija saatiin mukaan koulutukseen pienellä vaivalla toiselta puolen Suomea.

Laatuvalmennus –osion aikana Kaisa Vasama-Kakko teki Laatu-treeni –hankkeelle Pro gradu –tutkielman aiheesta maatilajärjestelmä ja viljelijöiden käsitys sen toimivuudesta. Lisäksi samaan aiheeseen liittyen Sanna Suomela teki Oulun seudun ammattikorkeakoulun luonnonvara-alan yksikössä opinnäytetyönä Laatu-treenin vaikutukset maidontuotannon tuloksiin Oulun Maaseutukeskuksen alueella. Näin saatiin kaksi tutkimusnäkökulmaa laatu-treeniin liittyen. Molempien töiden tavoitteena oli selvittää laatu-treenin vaikutuksia maatalayrityksissä. Pro Gradu –tutkielmassa oli kvalitatiivinen näkökulma ja opinnäytetyössä kvantitatiivinen näkökulma.

4.3. Teemapäivät

Teemapäiväosiossa järjestettiin teemapäiviä aihealueittain Alma –alueella 21 kappaletta, joista neljä kappaletta oli suunnattu alan toimijoille ja loput maatalayrittäjille.

Teemapäivä –osio oli suunniteltu toteutettavaksi siten, että alan toimijoille teemapäiviä olisi kahdeksan kappaletta ja yrittäjille 12 kappaletta. Teemapäiviin liittyviä syventäviä tilakäyntejä oli tavoitteena tehdä 100 kappaletta.

Hankkeen alkuvaiheessa ongelmia aiheutui huomattavasti siitä, että teemapäiviin ei saatu riittävästi osallistujia, jotta niitä olisi kannattanut alkaa toteuttamaan. Koska osallistujia ei saatu sekä toimijoiden että maatalayrittäjien päiviin, päätettiin sulauttaa nämä kaksi kohderyhmää samaan päivään. Tämä oli myös taloudellisesti järkevämpää. Yhteisten teemapäivien aikana oli myös mahdollista vaihtaa mielipiteitä ja ajatuksia maatalayrittäjien ja alan toimijoiden välillä, joka koettiin hyväksi asiaksi.

Teemapäivä järjestettiin eläinten laiduntamiseen, terveyteen ja hyvinvointiin sekä ruokintaan liittyen. Näiden aihealueiden myötä tavoitimme sekä lypsy- että lihakarjatilajoja, lammastiloja ja hevosalan yrittäjiä. Lisäksi järjestettiin kaksiosainen teemapäivä paimentavan työkoiran käytöstä maatilalla, jossa ensimmäisessä päivässä paneuduttiin eri paimenkoirarotuihin, eri käyttötarkoituksiin, kasvatukseen ja hankintaan ja toisena päivänä käytiin tutustumassa tiloille, joilla paimenkoira oli työkäytössä ja seuraamassa kuinka oikeissa työtilanteissa koira voidaan hyödyntää. Teemapäiviä järjestettiin myös kilpailutus- ja sopimustekniikkaan liittyen. Tämä aihealue koettiin viljelijöiden keskuudessa erittäin tärkeäksi muuttuneiden säännösten ja vaatimusten myötä. Maatalayrittäjien tarpeisiin pyrittiin myös vastaamaan teemapäivillä, joissa keskityttiin lisätyövoiman palkkaukseen sekä lypsykarjatilalla käytettävien tulosteiden tulkintaan. Suomessa hevosala on kasvanut viime vuosina todella kovaa vauhtia, joten hankkeen kautta tarjottiin myös tietoutta hevosalan mahdollisuuksista.

Teemapäiviin liittyen yrittäjillä oli mahdollista tilata ns. syventävä tilakäynti, jolla teemapäivän aihe olisi viety osallistuneen yrityksen toimintaan yritystasolla. Näitä syventäviä tilakäyntejä ei tilattu lainkaan. Yrittäjät eivät kokeneet niitä joko tarpeellisiksi tai ne koettiin liian kalliiksi. Tältä osin teemapäivä –osiossa ei tavoitetta täytetty.

Teemapäivät koettiin kaiken kaikkiaan tarpeellisiksi ja mielenkiintoisiksi päiviksi, joilla yrittäjä sai alan viimeisintä tietoutta aihealueittain. Lisäksi viljelijät kokivat, että lyhyt kestoisiin koulutuksiin on helpompaa lähteä mukaan, kun ei tarvitse sitoutua hankkeeseen pitkiksi ajoiksi. Yhteiset teemapäivät alan toimijoiden ja maatilayrittäjien kanssa koettiin mielekkäiksi foorumeiksi, joilla vaihdettiin tietoa ja mielipiteitä puolin ja toisin.

4.4. Rakentajavalmennus

Hankkeen kohderyhmänä olivat pääasiassa viljelijät. Rakentajavalmennus –osiossa yhteistyökumppanina toimi Teknotiimi 2 –hanke, jonka painoarvo oli alan asiantuntijoiden osaamisen kehittämisessä. Toimialan kehitystä seurattiin osallistumalla erilaisiin seminaareihin ja opintomatkoille myös ulkomailla. Merkittävimpinä uusina haasteina olivat entistä suurempien navettahankkeiden suunnitteluun, rakennuttamiseen sekä erityisesti kilpailuttamiseen ja sopimusteknisiin asioihin liittyvä tiedottaminen.

Tukitiimiä tarvitsevia tiloja ohjattiin ensisijaisesti hyödyntämään Teknotiimi 2 -hankkeen tukitiimitoimintaa. Toiminta-ajan lopussa tarjottiin tukitiimitoimintaa myös Laatutreeni -hankkeen puitteissa tapauksissa, joissa Teknotiimi 2 -hanke ei pystynyt tyydyttämään esiintynyttä kysyntää. Rakennussuunnittelukursseja pidettiin yhteensä 4 kappaletta, joissa oli mukana kaikkiaan 25 tilaa, joista Alma -alueelta 18 tilaa. Syksyllä 2005 tarjottiin hevosityrittäjille suunnattua rakentamiskurssia, mutta vähäisen ilmoittautumismäärän vuoksi kurssi jouduttiin peruuttamaan. Laatutreeni -hankkeen loppuvaiheessa tukitiimitoimintaa hyödynti kaikkiaan 4 tilaa. Määrälliseltä osaltaan hankkeelle asetetut tavoitteet on ylitetty. Kaikille hankkeeseen osallistuneille tiloille on tehty tilakohtainen ns. alkukatselmustilakäynti.

Hankeyhteistyötä on tehty muun muassa Teknotiimi 2 -hankkeen, Teknologiaa nykyaikaiselle maitotilalle -hankkeen, Maitomestarit -hankkeen ja Keski-Pohjanmaan Farमारivalmennus -hankkeen kanssa.

5 HANKKEEN KUSTANNUKSET AJALLA 2005 – 2/2006

Palkat ja niiden sivukulut	84 192,19 €
Ostopalvelut ja palkkiot	17 706,96 €
Matkakulut	28 255,67 €
Muut kustannukset, vuokrat	5 149,37 €
Muut kustannukset, muut	34 597,83 €
Kulut yhteensä	169 902,02 €

6 HANKKEEN TIEDOTUSTOIMINTA

Hankkeen toiminnasta tiedotettiin pääsääntöisesti hankehallinnoijan internet-sivuilla sekä Maaviesti –lehdessä. Koulutuksia markkinoitiin kirjeitse, puhelimitse, meijereiden tiedotteiden kautta, joissakin kunnissa kuntatiedotteissa, sähköpostitse sekä lehtimainonnan avulla. Markkinointia tehtiin myös hankehallinnoijan henkilöstön toimesta kentällä. Lisäksi hanke pääsi esille syksyllä 2005 muun muassa Radio Pookissa sekä valtakunnallisessa uutislähetyksessä.

Tiedotteet ja lehtiartikkelit:

18.5.05	Tiedote hankkeesta ja sen koulutustarjonnasta
3.10.05	Tiedote kilpailuttamis- ja sopimustekniikasta
5.10.05	Tiedote laatujärjestelmän rakentamiseen ja hevosityrittäjille suunnatusta koulutuksesta
Maaviesti 2/2005	Navettarakentajan kannattaa hyödyntää EU-hankkeita Laatutreeni tarjoaa laatu- ja rakentajavalmennusta
Maaviesti 3/2005	Kiinnostaako paimentava työkoira? Laatujärjestelmä hevosityritykseen koulutuskalenteri
Maaviesti 4/2005	Laatuklubissa peilailtiin johtajaa ja piilotettiin mersut Matkasta on lupa nauttia jo ennen perille pääsyä koulutuskalenteri
Maaviesti 1/2006	Alma –alueen toiminta päättyy Huolellinen sopimus –onnistuneen investoinnin perusta

Lisäksi Laatutreeni –hankkeen toiminnasta kirjoitettiin alueen lehdissä jonkin verran.

7 POHDINTA

Laatutreeni –hanke pystyttiin aloittamaan rahoituspäätöksen viivästyessä vasta huhtikuussa 2005, kun hankkeen alkuperäisen aikataulun mukaan toiminta olisi päässyt käynnistymään heti vuoden alusta. Tämä on muodostanut huomattavan haasteen hankkeen asianmukaiselle onnistumiselle, erityisesti, kun hankkeen toiminta-aika jäi lyhyehköksi. Hankkeen aloittamisen viivästyminen, erityisesti keväällä, heikensi merkittävästi mahdollisuuksia saavuttaa tavoitteet, koska hankkeen kohderyhmän aktiivisuus osallistua koulutuksiin on suurimmillaan kevättalvisin. Myöhästyneestä aloituksesta huolimatta hankesuunnitelmassa esitetyt määrälliset tavoitteet saatiin täytettyä lähes kokonaan. Rakentajavalmennus –osiossa tavoitteiden täyttymistä helpottivat osaltaan jo olemassa olevat kontaktit Laatuportaasta –hankkeen toiminta-ajalta, kuten myös rakennussuunnitteluun liittyvän koulutuksen jatkuvuus Laatuportaasta Laatutreeniin.

Hankkeen aikana oli selkeästi huomattavissa se, että sekä laatujärjestelmä- että rakennussuunnittelukurssien kurssikohtaiset osallistujamäärät olivat pienempiä verrattuna edellisen hankkeen osallistujamääriin. Todennäköisesti tähän vaikutti yrittäjien aikaisempaa suurempi yksityisrahoitusosuus. Yksityisrahoitusosuus oli Laatutreeni –hankkeessa alueen muihin hankkeisiin nähden pääsääntöisesti puolta isompi eli 20 %. Rakennussuunnittelukurssien osalta osallistujamääriin saattoivat vaikuttaa myös investointeja suunnittelevien ja investoivien tilojen vähenevä määrä.

Toisaalta Pohjois-Pohjanmaalla toimi yhtäaikaista useita hankkeita, jotka ainakin joiltakin osin olivat toistensa kanssa päällekkäisiä ja sitä kautta osallistujien saanti koulutuksiin oli myös haastavaa. Hankeyhteistyötä pyrittiin tekemään muiden alueen hankkeiden kanssa, jotta jotkin kurssit yleensäkin toteutuivat. Lyhyt toiminta-aika ei rakentajavalmennus –osiossa pystynyt tukemaan rakennuttajia parhaalla mahdollisella tavalla koko rakentamisinvestoinnin aikana, koska rakentamisinvestointi on kokonaisuudessaan varsin mittava ja pitkäkestoinen prosessi, johon kuuluu helposti useita vuosia.

Laatuvalmennus –osiossa laatukoulutukset olivat pääpiirteittäin tykättyjä ja hyväksi havaittuja koulutuksia, joista yrittäjät ovat kokeneet saavansa merkittävääkin hyötyä oman yrityksensä johtamiseen ja jokapäiväisiin toimintoihinsa. Laatukoulutukseen mukaan lähteneet yrittäjät saivat hankkeen aikana työstettyä yrityksilleen laatukäsikirjat, jotka on hankkeen loppuun mennessä ehditty kasvinviljelytiloja lukuun ottamatta auditoidakin.

Teemapäivä –osiossa järjestettiin teemapäiviä aihealueittain hyvinkin onnistuneesti. Teemapäivä –osioon suunnitellut syventävät tilakäynnit jäivät kokonaisuudessaan toteutumatta ja se jäi hiukan harmittamaan. Toisaalta hanke saatiin vietyä läpi syventävien tilakäyntien toteutumattomuudesta huolimatta. Lyhyt toiminta-aika oli toisaalta hyvää aikaa testata ja kehittää joiltakin osin toimintamalleja kaikissa hankkeen osioissa. Toiminta-aika pyrittiin käyttämään mahdollisimman hyvin ja koulutuksia järjestettiin hyvin intensiivisellä tahdilla. Olisi ollut hyvin mielenkiintoista nähdä tavoitteiden täytyminen hankkeelle alun perin suunnitellun aikataulun mukaisena. Suunnitellun toiminta-ajan puitteissa olisi paremmin ehditty kehittämiseen ja uusien innovaatioiden luomiseen.

8 TULEVAISUUDEN NÄKYMÄÄ

Laatujärjestelmätyötä tulee edelleen tehdä maatilayrittäjien parissa ja suunnata sitä edelleen myös hevostalouden pariinkin. Kansallisen laatustrategian eteen joudutaan vielä lujasti tekemään työtä, jotta sen asettamat tavoitteet tullaan täyttämään. Laatujärjestelmäkoulutuksista saadun palautteen perusteella olisi koulutuksen keston ja sisällön suunnittelussa huomioitava entistäkin enemmän johtamisen merkitys ja talouden hallinta sekä erityisesti henkinen ja fyysinen hyvinvointi. Laatutyötä tulee edelleen jatkaa myös jo olemassa olevien laatujärjestelmätilojen parissa. Ensimmäiset 1990 –luvulla rakennetut laatujärjestelmät alkavat vanheta ja tietoa ja taitoa laatutyön parissa tulee edelleen kehittää. Laatujärjestelmätilojen verkostoitumista tulisi tukea edelleen. Tässä kohdassa benchmarking –pienryhmätoiminnalle on haastetta.

Teemapäivät koettiin hankkeen aikana tarpeellisiksi ja mukavaksi tavaksi hakea uutta tietoa ja päivittää olemassa olevaa osaamista niin maatilayrittäjien kuin toimijoidenkin keskuudessa. Teemapäivien sisältöä tulee ohjata entistä enemmän työtä helpottaviin, talouden hallintaan ja johtamiseen liittyviin aiheisiin omaa jaksamista unohtamatta. Myös teknologiaan ja energian kulutukseen ja tuottamiseen liittyen kaivataan lisää tietoa.

Maatilarakentamisen saralla tulevaisuudessa investoivien tilojen määrä tulee pienenemään ja toisaalta rakennushankkeiden koko kasvamaan entisestään. Laajennettavuudesta ja pitkän tähtäimen suunnittelusta tulee ensiarvoisen tärkeä vaihe investoinnin suunnittelussa. Maakunnassa ei riitä asiakaskuntaa jatkossa useille samankaltaisille hankkeille ja hanketoimijoille. Hanketoimijoiden tulee olla sellaisia, että hankkeessa saavutetut kehittämistoimet ja henkinen pääoma jäävät hyödyntämään myös siihen toimintaympäristöön, joka luonnostaan toimii asiakaspinnassa. Muuten hanketoimintaan sijoitetulle rahalle ei saada asianmukaista vastinetta.

Merkittävimmät haasteet maatilarakentamisessa muodostuvat ammattimaisemman rakennuttamisen tarpeista mukaan lukien kilpailuttamisvaatimukset ja sopimustekniset asiat sekä kustannusten kurissa pitäminen.

